

Internetový magazín Nedrážního republikového výboru
Odborového sdružení železničářů na www.osz.org

■ Zápisník M. Novotného	str. 3
■ Co zajímá odboráře	str. 4
■ Vedení NeRV informuje	str. 5
■ OHL ŽS – tunel Mezno	str. 7
■ DPMB – nová hala	str. 8
■ SON – novinky	str. 9
■ O zdraví...	str. 10
■ Tip na výlet	str. 11
■ Ferda a Milda o covidpivu	str. 12
■ Blahopřejeme	str. 12

Rozhovor s předsedou OSŽ Mgr. Martinem Malým

ASO a OSŽ hájí zájmy svých členů společně

Připravil Milan Sedlák

ASO je druhou největší odborovou centrálou v České republice. Spolu s ČMKOS zastupuje odbory v Radě hospodářské a sociální dohody. Tato odborová centrála vznikla v červenci 1995 a zakladateli byl Odborový svaz pracovníků zemědělství a výživy

Čech a Moravy, Jednotný svaz soukromých zaměstnanců a Odborový svaz severozápadních energetiků. V průběhu dalších let přistoupily k této centrále další odborové svazy jako například naše Odborové sdružení železničářů, dále Odborový svaz ploché sklo, Odborový svaz zaměstnanců jaderné energetiky a Řídicí letového provozu. S ASO spolupracují i některé samostatné odborové svazy či samostatné základní organizace.

Odborové svazy sdružené v ASO jsou politicky nezávislé, svobodné a mají vlastní identitu a sdružují okolo 200 tisíc členů. Některé svazy mají zřízené své regionální pracoviště.

Posláním ASO je zejména

- obrana a obhajoba ekonomických, pracovních, sociálních a ostatních zájmů členů konfederace, kterými jsou jednotlivé odborové svazy v ní sdružené,
- prosazování požadavků členů konfederace ve vztahu ke státu, k zaměstnavatelským sdružením a jiným subjektům,
- rozvíjení spolupráce s partnerskými zahraničními ústředními, nadodvětvovými odborovými organizacemi a dalšími mezinárodními institucemi,
- koordinace a obhajoba zájmů členů konfederace na celostátní i regionální úrovni.

ASO se při své práci řídí těmito zásadami

- nezávislost na orgánech státní moci, správy a samosprávy, na organizacích zaměstnavatelů, na politických stranách a hnutích a na jiných odborových a občanských sdruženích,

Předseda OSŽ Mgr. Martin Malý při svém vystoupení na VII. sjezdu OSŽ v Ostravě

Foto: Jan Buchta

- demokratickými principy jednání a rozhodování,
- sjednocováním zájmů a mezisvazovou a mezinárodní solidaritou,
- respektováním a podporou společných cílů.

ASO má pravomoc jednat s nejvyššími představiteli státu tj. prezidentem, parlamentem, vládou a ostatními orgány státní moci, správy a samosprávy, s organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností, uzavírat generální dohodu se sociálními partnery a vládou, zastupovat členy konfederace ve společných orgánech sociálních partnerů a vlády na nejvyšší úrovni (tripartita), zastupovat členy asociace v nadodvětvových mezinárodních organizacích. Její činnost je zaměřena především na tvorbu a realizaci sociální politiky, politiky zaměstnanosti, pojistných systémů důchodového zabezpečení, daňových předpisů a zásad činnosti neziskových organizací, účast v legislativním procesu, kterému odborům v České republice přísluší stejně jako organizacím zaměstnavatelů přímo ze zákona. Další pravomoci ASO směřují do oblasti BOZP, pracovního a životního prostředí, prosazování principů rovného zacházení, rozvoje veřejných služeb. ASO koordinuje společné činnosti členů konfederace v oblasti kolektivního vyjednávání, v regionální politice

aj. Zajišťuje právní pomoc a poradenství v dohodnutých oblastech, odborové vzdělávání, odborový informační systém, propagaci, průzkum veřejného mínění a zpracovávání odborných analýz a prognóz.

Pro porovnání můžeme ještě poznamenat, že odborové svazy mají v podstatě obdobné poslání, které realizují na úrovni podnikových odborových organizací a na úrovni odvětví. Jedním z jejich hlavních úkolů pak je především kolektivní vyjednávání. Odborové svazy věnují kolektivnímu vyjednávání maximální pozornost, ať už se jedná o metodickou pomoc odborovým organizacím, přímou účast při kolektivním vyjednávání či vzdělávací akce v této oblasti apod.

Odborové svazy mají celorepublikovou působnost a v podnikatelské sféře sjednávají s organizacemi zaměstnavatelů odvětvové kolektivní smlouvy.

Pokud jde o další odborové struktury, na úrovni podniků působí podnikové odborové organizace. Při privatizaci terciální sféry začaly vznikat odborové organizace, sdružující zaměstnance různých zaměstnavatelů (podniků) v jednom místě tzv. místní odborové organizace, avšak v současné době je jejich počet minimální a zcela jednoznačně převažují odborové organizace působící u jednoho zaměstnavatele.

Pokračování na str. 2

ASO a OSŽ hájí zájmy svých členů společně

Dokončení ze str. 1

To je na úvod snad výstižný přehled činnosti Asociace samostatných odborů i v porovnání s oborovými svazy, aby byl čtenář v obraze. A co nás s touto asociací svazuje, nám osvětlí **předseda Odborového sdružení železničářů Mgr. Martin Malý**, kterého jsme požádali o rozhovor.

— Pane předsedo, činnost, cíle a poslání Asociace samostatných odborů jsou nám z úvodu článku jasné. Jsou jednoznačně dané a odboráři se s nimi také mohou seznámit při návštěvě internetových stránek ASO a myslím, že se ani příliš neliší od ostatních odborových centrál. Nabízí se tedy otázka, proč je Odborové sdružení železničářů právě členem ASO?

Mgr. Malý: „Nejprve je třeba si odpovědět na otázku, proč by se vlastně OSŽ mělo sdružovat v nějakém širším svazku odborových organizací, neboli, jaké benefity takové spojení OSŽ přináší. Odpověď na tuto otázku je velice jednoduchá, neboť tyto důvody jsou v zásadě tři a jsou naprosto zřejmé. Asi nejdůležitějším benefitem členství v širším odborovém svazu je zajištění možnosti přímého přístupu na jednání orgánů RHSD ČR (Tripartity). Skutečnost, že zástupce OSŽ může, kdykoliv to uzná za vhodné nebo potřebné, po domluvě s partnerskými odborovými organizacemi snadno přenést projednávání problematiky, která je pro nás důležitá, na úroveň Tripartity, je často velice užiteč-

Na posledním letošním jednání NeRV musel předseda OSŽ (vpravo) stejně jako ostatní zúčastnění diskutovat v roušce Foto: Jan Buchta

tečná. V praxi to totiž znamená garantovanou možnost přímé pracovní komunikace s příslušnými členy Vlády ČR a vedoucími představiteli příslušných ministerstev, což je pro úspěšné prosazování našich oprávněných zájmů a požadavků samozřejmě jednoznačně velice přínosné. A jelikož členství v Tripartitě je na straně oborových svazů podmíněno mimo jiné zastupováním alespoň 150 tis. členů a sdružením alespoň tří odborových organizací působících ve třech různých odvětvích, je jasné, že OSŽ samostatně tyto podmínky nesplňuje.

je. Druhým benefitem je možnost připomínkovat již ve fázi přípravy veškeré pro nás důležité legislativní změny, což je asi také výhoda, kterou netřeba nijak zvláště vysvětlovat. No a třetím benefitem je určitá vyšší míra vzájemné důvěry mezi vedoucími představiteli sdružených odborových svazů a z toho plynoucí snadnější vzájemná výměna nejnovějších zkušeností a poznatků z činnosti jednotlivých odborových svazů a možnost rychlé operativní koordinace postupů při řešení jednotlivých záležitostí společného zájmu.

No a pokud mám odpovědět na Vámi položenou otázku, proč se OSŽ sdružuje právě v ASO, tak zjednodušeně řečeno, ASO nám vyhovuje jednak svou velikostí (není tak velké, abychom se v něm ztráceli) a jednak velice demokratickým způsobem svého fungování."

— Co lze od tohoto spojení očekávat?

Mgr. Malý: „Tady bych navázal na odpověď na první otázku. Především tedy z titulu členství v RHSD ČR máme možnost účasti zástupce OSŽ na plenárních schůzích Tripartity jako součást delegace ASO a dále potom, což je pro běžný život možná i přínosnější, můžeme delegovat své zástupce do jednotlivých pracovních týmů Tripartity zaměřených do konkrétních oblastí, jako jsou například např. pracovní týmy pro BOZP, pro dopravu a dopravní infrastrukturu, pro hospodářskou politiku nebo pro zdravotnictví. Zde potom mohou naši zástupci nejen aktivně přímo přispívat k řešení projednávaných záležitostí, ale také, což je velice důležité, sami navrhnout záležitosti, kterými se tyto pracovní týmy mají zabývat. Podotýkám, že tyto poradní týmy jsou samozřejmě také vždy složeny ze zástupců vládních institucí, odborů a zaměstnavatelských svazů, tj. obdobně jako plenum Tripartity a z vlastní zkušenosti si dovoluji tvrdit, že jednání těchto pracovních týmů je výborným nástrojem k hledání konsenzuálních ře-

Mgr. Martin Malý (uprostřed) mezi seniory OSŽ

Foto: Jan Buchta

šení a předcházení konfliktů mezi sociálními partnery. A pokud se vrátím k plenárnímu zasedání Tripartity, tak praxe je taková, že jednání se za ASO účastní vždy předseda nebo některý z místopředsedů ASO a dále potom ten člen předsednictva ASO, který má na účasti zájem z toho důvodu, že je na programu jednání problematika, která je pro jeho svaz z nějakého důvodu aktuálně významná. Přesné složení delegace ASO na každé konkrétní plenární zasedání Tripartity si vždy dohodneme na předchozím jednání předsednictva ASO s ohledem na program připravovaného zasedání a potřeby jednotlivých odborových organizací. A pokud je o to ze strany dotyčného člena předsednictva ASO zájem, je v delegaci ASO zvykem, že je mu umožněno, aby si své podněty k dané problematice na plenárním jednání Tripartity prezentoval a vydiskutoval se sociálními partnery samostatně. To je jeden z demokratických prvků v činnosti ASO. Nikoho nenutíme, aby při řešení jeho specifických zájmových záležitostí za něj musel jednat předseda nebo místopředseda ASO, pokud o to sám nemá zájem. Pak jsou ale samozřejmě záležitosti, které se týkají více odborových svazů a zde si samozřejmě musíme předem na jednání předsednictva ASO dohodnout společ-

nou pozici (což někdy vzhledem k rozdílnosti prostředí v jednotlivých odvětvích hospodářství nebývá zrovna jednoduché), kterou potom předseda a místopředsedové při svém vystupování na jednáních za celé ASO musí respektovat. Pokud bych měl tedy jednou větou shrnout, co lze od tohoto spojení OSŽ s ostatními odborovými svazy v rámci ASO očekávat, tak především možnost přímé a funkční komunikace se sociálními partnery na nejvyšších úrovních za účelem prosazování oprávněných zájmů členů OSŽ."

— Jak jsme již v magazínu NeRV informovali, proběhly v nedávné době volby, při kterých byl znovu zvolen Bohumír Dufek předsedou, a Vy jste byl zvolen jedním z místopředsedů Asociace samostatných odborů. Jak se tato významná funkce projevuje v činnosti OSŽ?

Mgr. Malý: „Nemyslím si, že tato volba bude mít nějaký přímý vliv na činnost OSŽ. Z mého pohledu se jedná spíše o jakési formální potvrzení postavení OSŽ v rámci ASO. Jak už jsem uváděl výše, fungování ASO je založeno na velice demokratických principech a každá sdružená odborová organizace, bez ohledu na počet členů, má svého zá-

stupce v Předsednictvu ASO, které prakticky mezi valnými hromadami rozhoduje o všech důležitých otázkách. Na pozice místopředsedů ASO jsou potom většinou voleni členové předsednictva zastupující nejpočetnější nebo v daném odvětví hospodářství nejvlivnější odborové svazy, což určitým způsobem zvýrazňuje jejich silnější pozici."

— A co zpětná vazba – odezva? Co očekává Asociace samostatných odborů od zapojení OSŽ do svého středu?

Mgr. Malý: „Tohle je, pane redaktore, dle mého soudu otázka spíše pro představitele ostatních odborových organizací sdružených v ASO. Nicméně se domnívám, že kolegové zřejmě vnímají OSŽ především jako silnou a dobře fungující odborovou organizaci, která si proto zaslouží i v rámci ASO důstojnou pozici. Ode mne osobně potom možná na základě dosavadních zkušeností očekávají především schopnost a ochotu ke hledání společných pozic k jednotlivým zájmovým otázkám a následně respektování a důsledné prosazování těchto pozic při všech jednáních. Ale jak říkám, tohle je asi opravdu spíše dotaz například pro některého kolegu z předsednictva ASO."

— Děkuji za rozhovor!

Ze zápisníku Miroslava Novotného

OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY

STARÉ FILMY S OLDŘICHEM NOVÝM A ADINOU MANDLOVOU BUDÍ ZDÁNÍ, ŽE OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY BYLO POKLIDNOU DOBOU, KDY VŠICHNI MUŽI PLATILI ZA ELEGÁNY A ŽENY SE CHOVALY JAKO DOKONALÉ DÁMY. MÓDA BYLA ÚŽASNÁ, STYL INTERIÉRŮ NEOTŘELÝ, A POSEZENÍ V KAVÁRNĚ SLAVIE ZNAMENALO SPOLEČENSKOU UDÁLOST

To je však obraz jen jedné strany mince

Když tatíček Masaryk vyhlásil nezávislost Československa, přebíral do rukou zemi s neosetými poli a bez zákonů, ochuzenou o mužskou pracovní sílu, která padla ve válce. Mezi přeživšími bylo navíc přes 200 tisíc invalidů potřebujících péči. Nedalo se očekávat, že se situace zlepší přes noc. Dělnické mzdy v roce 1919 činily necelou polovinu výdělku za Rakousko-Uhersko, zatímco ceny rostly.

Ve 20. letech se ekonomika rychle oklepala a Československo se vyšvihlo na 10. pří-

ku žebříčku nejbohatších států světa. Přispěl k tomu mimo jiné fakt, že se na českém území nacházelo 70 procent veškerého průmyslu zaniklé monarchie. Rozhodně ovšem nešlo o blahobyt všeho lidu; sociální rozdíly byly značné a nejchudší vrstva početná.

Dělníci se na jedné straně dočkali reforem, které jim zaručily kratší pracovní dobu a šest dní dovolené po prvním odpracovaném roce, přičemž ženy a děti do 16 let byly ušetřeny nočních služeb, na straně druhé však rodiče stále zapojovali do lehčích prací

Bylo lépe?

i malé děti, aby rodina vydělala aspoň na základní živobytí. I tak se dělnické rodiny tísnily v malých, vlhkých a studených bytech, kde ve většině případů ani netekla voda. Nezapomeňme přitom, že antibiotika a očkovací vakcíny měly svůj slavný start teprve před sebou a špatné hygienické podmínky představovaly živnou půdu pro zákeřné nemoci, které končily většinou smrtí.

Ten, kdo měl práci, ať byla jakákoli, mohl být ještě rád. Nezaměstnanost byla po válce vysoká a ještě se zvýšila s hospodářskou krizí na počátku 30. let.

Pokud jste se narodili do střední vrstvy, život byl za první republiky snesitelnější. S platem okolo 1000 korun měsíčně se dalo nejen vyžít, ale také občas posedět v kavárně nebo si zajet na výlet a ubytovat se v penzionu za 15 korun na noc. Jeli jste tam ovšem vlakem, protože automobily si mohli dovolit jen ti nejbohatší.

Československo mělo ve 20. letech minulé století skutečně nakročeno k lepším zítřkům, všechno však zhatila světová krize, následovaná nacistickou okupací.

Mění se zákoník práce

Zaměstnancům se mění pravidla. Několik předpisů bude účinných od 1. ledna 2021, ale některé z nich už platí od konce července letošního roku.

Co je třeba ve změnách nepřehlédnout

Část novinek už podle zákona platí od 30. července, týkají se například doručování tis- kovin.

Zaměstnavatel nově nemá povinnost vy- dávat zaměstnanci potvrzení o zaměstná- ní v případě ukončení dohody o provede- ní práce.

Výpočet dovolené na hodiny bude platit až od 1. ledna 2021.

Ve stejný den vejde v platnost novela týka- jící se sdílených pracovních míst.

Stačí poslat dopis

Novinkou, která už vešla v platnost, je způ- sob doručování písemností. Pokud se za- městnavateli nepodaří doručit písemnost podřízenému na pracovišti, bude možné ji odeslat ihned poštou. Zaměstnanec odpoví- dá za to, že uvedl správnou a aktuální adresu svého bydliště.

Dříve musel zaměstnavatel doručit takové dokumenty přímo do rukou pracovníka a po- sílat poštou je mohl až v případě, když podří- zeného opakovaně nezastihl.

Novela řeší také doručování písemností v opačném směru, když se například zaměst- navatel fyzicky nenachází v místě zapsaném ve veřejném rejstříku. To teď řeší fikce do- ručení, díky které je dokument považovaný

za doručený v den doručování poštou. Za- městnanec může k odeslání využít také da- tovou schránku.

Dohodáři nemusí dostat potvrzení

Zaměstnavatel také nově nemusí vydávat podřízenému potvrzení o zaměstnání v pří- padě ukončení dohody o provedení prá- ce. Výjimku tvoří dohody, jež jsou založeny na nemocenském pojištění a které podléhají exekucním srážkám.

Nová pravidla v EU

Novela rovněž upravuje vysílání pracovníků za účelem poskytování služeb do jiných stá- tů Evropské unie. Docházet by tak mělo na- příklad k rozlišování dvou kategorií vyslání zaměstnanců z hlediska délky vyslání a také k rozšíření a prohloubení okruhu srovnatel- ných podmínek, které se na vyslání zaměst- nance uplatní.

Jaké změny přijdou až v novém roce?

Část změn je navázána na kalendářní rok a účinné budou až 1. ledna 2021. Jde o nový formát výpočtu dovolené a o zavedení sdíle- ného pracovního místa.

U dovolené platí ne dny, ale hodiny

Dovolená se nově nebude vypočítávat na dny, ale na hodiny podle týdenní pracovní doby. Ve změně by se měly odrazit i snížené úvazky, například v rámci sdíleného pracovního místa.

Pokud zaměstnanec pracuje 40 hodin týd- ně a má nárok na 20 dnů dovolené, nově si

bude moci vybrat 160 hodin dovolené. Změ- na míří zejména na směnný provoz. Pokud mají pracovníci různé dlouhé směny, bylo pro ně výhodnější si dovolenou vzít v dny del- ší směny. Ministerstvo práce a sociálních věcí si od toho slibuje její spravedlivější výpočet.

Zákonná délka dovolené zůstala čtyři týd- ny, návrh na prodloužení o pět pracovních dnů neprošel.

Jedno místo, dva (či více) lidí

Zákoník práce nově počítá také se zavede- ním sdílených pracovních míst. Ministerstvo od toho očekává třeba zapojení rodičů s ma- lými dětmi, seniorů a studentů do pracovního procesu na kratší úvazek.

O jednu pracovní pozici se tak budou moci dělit dva a více lidí zaměstnaných na pracovní poměr. Navíc budou mít možnost si sami roz- vrhnout pracovní dobu. Zaměstnavatel navíc může počítat jen s jedním pracovním místem místo dnešních dvou a více, což by mu mělo ulevit s administrativou.

Zvyšuje se odškodnění

Kromě toho se zvýší náhrada pozůstalým a blízkým osobám po zaměstnanci, který ze- mřel v důsledku pracovního úrazu. Jednorá- zové odškodnění nově bude dvacetinásobek průměrné mzdy, což v současnosti odpoví- dá 720 tisícům korun. V současnosti je částka pevně stanovena na 240 tisíc. Pozůstalí budou mít také právo na peníze na náhrobek ve výši 1,5násobku průměrné mzdy. ■

Nepříjemné důsledky covidu-19

Covid-19 pro nás připravil druhou vlnu, a to ješ- tě silnější, než byla ta první, stále s ním bojujeme a nevíme, co přinese zítřek. Jedno je však jisté. Kromě zdravotních následků, komplikací různé intenzity, přináší také nepříznivé ekono- mické dopady. A mezi ně patří třeba krach firmy a s ním i hromadné propouštění. Ani v těchto náročných a pro nás složitých chvílích nesmíme zapomenout, na co máme nárok. Zaměstnanec totiž má i v tomto případě nárok na odstupné. Jeho výše závisí hlavně na tom, jak dlouho u za- městnavatele pracoval. Tak si to shrňme.

Typy výpovědí

Rozlišujeme několik typů ukončení pracovní- ho poměru:

- Uplynutí času u smlouvy na dobu určitou
- Zrušení ve zkušební době
- Vzájemná dohoda obou stran
- Výpověď podaná zaměstnancem
- Výpověď podaná zaměstnavatelem
- Okamžité ukončení pracovního poměru
- Smrt zaměstnance

Nárok na odstupné

Zaměstnanec má ze zákona právo na odstup- né, jestliže dostal výpověď nebo končí doho-

dou. Zaměstnavatel může dát ze zákona vý- pověď jen z těchto důvodů:

- Ruší-li se zaměstnavatel nebo jeho část.
- Přemísťuje-li se zaměstnavatel nebo jeho část.

- Stane-li se zaměstnanec nadbytečným vzhledem k rozhodnutí zaměstnavatele nebo příslušného orgánu o změně jeho úkolů, tech- nického vybavení, o snížení stavu zaměstnan- ců za účelem zvýšení efektivity práce nebo o jiných organizačních změnách.

Pokud tedy firma zkrachuje, má zaměstna- nec právo na odstupné. Stejný princip fun- guje i v případě, že se pracovník stane nad- bytečným. Konkrétní výše odstupného závisí na době, po kterou člověk u zaměstnavatele působil.

Výše odstupného

Minimální výše odstupného se odvíjí od poč- tu odpracovaných let u zaměstnavatele.

Jestliže člověk pracoval u svého zaměstna- tele méně než jeden rok, má právo na odstup- né alespoň ve výši jednoho měsíčního výdělku.

Kdo byl u firmy zaměstnaný méně než dva roky, ale zároveň alespoň rok, má nárok na dvojnásobek průměrné měsíční mzdy.

Ještě lépe v tomto ohledu vycházejí pra- covníci, jejichž pracovní poměr trval přes dva roky. Ti mají nárok na trojnásobek průměrné- ho výdělku.

Pokud utrpí zaměstnanec v práci vážný zdra- votní úraz nebo u něj propukne nemoc spoje- ná s výkonem povolání, má nárok na dvaná- ctinásobek své mzdy. Tento zdravotní stav musí být posouzen odborným lékařským posudkem.

Odstupné přitom náleží i v případech, že zaměst- nanec nastoupí hned do nového zaměstnání. Obdržet ho musí v nejbližším výplatním termínu, pokud se nedomluví se zaměstnavatelem jinak.

Podpora v nezaměstnanosti

Ze zákona platí, že zaměstnanec, jenž dostal odstupné, může čerpat podporu v nezaměst- nanosti až po uplynutí doby, kterou pokrývá odstupné.

Pokud tedy člověk dostane odstupné ve výši tří měsíčních platů, podpora v neza- městnanosti mu začne plynout až po tomto čtvrtroce. Celkové období, po které se vyplácí podpora, se o dobu odstupného nezkracuje.

Jediný způsob, kterým se může doba pod- pory v nezaměstnanosti zkrátit, je nalezení nového zaměstnání. ■

Zrušeno listopadové jednání NeRV

Na základě nouzových opatření...

Vzhledem k přetrvávajícímu nouzovému opatření ve smyslu zákona č.191/2020Sb, rozhodlo vedení NeRV OSŽ o zrušení výjezdního zasedání spojeného se školením, které bylo plánováno na dny 23.–25. 11. 2020. V současné době nelze odhadnout, kdy budou povoleny akce ve vnitřních prostorách, tak abychom mohli jednání NeRV OSŽ uskutečnit s Vaší osobní účastí.

K zajištění další funkčnosti NeRV OSŽ v návaznosti na plnění Harmonogramu příprav VIII. Sjezdu OSŽ je třeba schválit některé materiály. Jedná se především o termíny jednání NeRV OSŽ v příštím roce v návaznosti na jednání Ú OSŽ a P OSŽ. Naši zástupci do komisi pro přípravu VIII. sjezdu OSŽ byli schváleni na jednání NeRV OSŽ 15. 9. 2020.

Po odsouhlasení Ústředím OSŽ, které probíhá elektronicky per rollam, vám budou zaslány také termíny jednání Ú OSŽ a P OSŽ v roce 2021.

Souhlas nebo připomínku k termínům jednání NeRV OSŽ v roce 2021 zašlete obratem na e-mailové adresy miroslav.novotny@osz.org a nebo renata.douskova@osz.org.

Pokud budeme nuceni z důvodu pokračující epidemie některá jednání rušit, budete o této skutečnosti včas informováni.

Zároveň mi dovoluji připomenout odsouhlasení Usnesení ze dne 15. 9. 2020, které Vám bylo zasláno společně zápisem z jednání 15. 9. 2020 a návratkou.

Vzhledem k vyhlášenému termínu voleb do ZV ZO OSŽ v období listopad 2020 až 31. březen 2021 si Vás dovoluji požádat o zaslání termínů konání volebních členských schůzí či konferencí jednotlivých ZO OSŽ spadajících pod NeRV OSŽ.

Protokoly pro volby do ZV ZO OSŽ Vám byly zaslány sekretariátem v uplynulých dnech. Pokud jste je neobdrželi nebo Vám nebyly zaslány, tak je naleznete na hlavní stránce OSŽ (www.osz.org).

R.D.

Termíny jednání NeRV OSŽ v příštím roce v návaznosti na jednání Ú OSŽ a P OSŽ:

NeRV (Nedrážní republikový výbor – poradní orgán nedrážní sekce, účast zástupců všech ZO OSŽ podle statutu NeRV a rozhodnutí Ú OSŽ ze dne 26. 6. 2019) **26. 1. 2021, 23. 3. 2021, 11. 5. 2021, červen KNZO** (Konference nedrážních základních organizací – nejvyšší orgán nedrážních základních organizací), **14. 9. 2021, 9. 11. 2021 a 12. 11. 2021 VIII. sjezd OSŽ.**

Školení pořádaná kanceláří předsedy OSŽ budou vypsána na 1. a 2. pololetí v novém roce v měsíci lednu a září 2021. Témata a lektori budou konkretizováni podle požadavků ZO OSŽ a reakce na změnu zákonů v ČR.

M.N.

STAVBA roku 2020

Tato nejvýznamnější událost roku ve stavebnictví a architektuře tradičně získala řadu zážitů významných institucí, např. mimo jiné i záštitu prezidenta České republiky, předsedy Senátu Parlamentu ČR, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva dopravy, Ministerstva kultury, Ministerstva životního prostředí, primátora hlavního města Prahy, rektora ČVUT v Praze, Asociace krajů ČR a Svazu měst a obcí ČR, a také podporu nejrozličnějších dalších odborných institucí a významných partnerů, včetně mediálních a včetně záštit všech krajů ČR.

Celkem 8 titulů Stavba roku 2020, 17 zvláštních cen, Ceny veřejnosti a titul pro stavbu v zahraničí, bylo uděleno v již 28. ročníku jedinečné a prestižní celorepublikové soutěžní přehlídky Stavba roku 2020. Hlavním organizátorem soutěže je Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství, která je zároveň i vypisovatelem soutěže, spolu s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě a Svazem podnikatelů ve stavebnictví v ČR.

Udělení a představení titulů Stavba roku je každoročně nejvýznamnější událostí roku ve stavitelství a architektuře.

Odborná porota Stavby roku 2020 byla složená tradičně ze zástupců jednotlivých vypisovatelů z řad architektů a inženýrů. Pracovala ve složení Ing. arch. Akad. arch. Jan Vrána, předseda poroty, Ing. arch. Martina Hovová (Nadace ABF), Ing. Renata Zdařilová Ph.D. (ČKAIT), doc. Ing. Jan Pašek Ph.D. (SPS ČR) a Ing. Ladislav Vaněk (MPO ČR). Držitelé titulů v letošním roce poprvé v historii soutěže získávají unikátní symbolické křišťálové ocenění, které má podobu razítka v designu Ronyho Plesla vyrobené sklárnou Ruckl.

Cena předsedy Senátu parlamentu České Republiky

Městská knihovna Písek - Centrum celoživotního vzdělávání

Přihlašovatel: Město Písek

Investor: Město Písek

Autoři: studio ABS spol. s r.o.

Projekt: studio ABS spol. s r.o.

Dodavatel: OHL ŽS, a.s.

Cena Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství

Port Karolína - 2. Etapa, Praha 8

Přihlašovatel: Skanska Reality a.s.

Investor: Skanska Reality a.s.

Autoři: Baumschlagel Eberle ZivilTechniker, 4A architekti

Spoluautor: Martin Votřel

Projekt: di5 architekti inženýři s.r.o.(DSP); EBM Expert, s.r.o.(DPS)

Dodavatel: Skanska a.s.

Všechny oceněné i přihlášené stavby najdete na webu Stavby roku 2020 www.stavba-roku.cz.

M.N.

Jiná transformace ŘSD než se čekalo – už ne akciovka, ale státní podnik

Jeden z největších státních investorů změnil svůj právní statut. Výsledkem dlouhých let chystané transformace Ředitelství silnic a dálnic však nebude přeměna ze státní příspěvkové organizace na akciovou společnost, nýbrž na státní podnik. Potvrdilo to jak ministerstvo dopravy, tak ŘSD.

V listopadu chce ŘSD předložit věcný záměr k projednání vládě. Transformace se musí schválit speciálním zákonem. Transformovaná společnost by tak vznikla k lednu roku 2022. Zároveň usiluje také o to, aby šly příjmy z mýtných poplatků a prodeje dálničních známek přímo do ŘSD, a ne nejprve do Státního fondu dopravní infrastruktury.

Forma státního podniku je prý z pohledu ministerstva dopravy výhodnější než roky diskutovaná akciová společnost. Z hlediska nákladů na transformaci je levnější, procesně rychlejší, umožňuje větší kontrolu ze strany státu a také větší ochranu svěřeného majetku.

Podle původního záměru mělo dojít k transformaci na akciovou společnost.

Ministerstvo po celou dobu zvažovalo obě varianty.

MD a ŘSD obhajují volbu státního podniku před akciovou společností sjednocením celého dopravního rezortu, jelikož další významný investor - Správa železnic – je také státní organizací. ŘSD tak bude moci čerpat úvěry, financovat výdaje i z jiných zdrojů a jako státní podnik by se ŘSD mohlo ještě více podílet na PPP projektech, kdy spolupracuje veřejný a soukromý sektor.

M.N.

Prvního brejlovce pro Moravskoslezský kraj dodalo CZ LOKO

České dráhy nasadily do provozu první dvě lokomotivy 750.7 (brejlovec), které jsou uzpůsobeny k provozu s novými soupravami push-pull pro Moravskoslezský kraj. Lokomotivy předělává společnost **CZ LOKO**, zakázka na úpravu šesti strojů má hodnotu 19,8 milionu korun.

Dvě lokomotivy (750.715 a 750.719) jsou od září v provozu na lince, která spoju-

je Ostravu, Frýdlant nad Ostravicí a Frenštát pod Radhoštěm. Na první pohled se od ostatních lokomotiv liší informačním panelem, který je umístěn v levém čelním okně stroje.

Na stejné lince mají být s upravenými brejlovci nasazeny i nové patrové push-pull soupravy, které pro Moravskoslezský kraj vyrábí Škoda Vagonka. První souprava měla začít jezdit ještě letos, nyní se s ní ale počítá až na jaro příštího roku.

M.N.

Rychlodráha Praha–Kladno za 20 miliard a půjde i pod zem

Je jako Yetti – všichni o ní mluví, ale nikdo ji nikdy neviděl

Poprvé se začalo mluvit o jakési rychlodráze, která by měla spojit hlavní město s Kladnem, již v dobách dávno minulých. Od té doby se téma objevilo mnohokrát, pokaždé však zůstalo jen u plánů. Proto když se dostane opět na přetřes, nikoho už příliš nevzruší. Jenže tentokrát je to prý myšleno opravdu, ale opravdu vážně.

Ve hře už bylo několik způsobů výstavby. Je asi zbytečné rozebírat ty, které byly nakonec z nejrůznějších důvodů zamítnuty, nebo jsou sice ještě na stole, ale hovoří se o nich jako o nesmyslných. Nejpravděpodobnější se jeví střešovická varianta. Ta by vedla po povrchu z Masarykova nádraží přes Negrelliho viadukt do Stromovky a tunelem do Dejvic. Dále pak na Kladno. Kladno by trať pomohla.

Jen název rychlodráha je vlastně úplně mimo. Jde o modernizaci stávající železniční tratě. Současná jednokolejná trať na Kladno se elektrifikuje a rozšíří o jednu kolej. Z rychlodráhy se tak stává klasická železnice, která však povede částečně pod zemí. Konkrétně by šlo o úsek mezi Dejvicemi a Veveřetínem. Dále se plánuje pokračovat na Kladno, na Dlouhé Míle se udělá odbočka na letiště.

Největším kamenem úrazu byla právě část Dejvice-Veřetín. Městská část Praha 6 požadovala, aby spoje jezdily pod zemí, což původně v plánu nebylo. Cena by se navýšila o zhruba 3,5 miliardy. A jelikož by stavbu měla kompletně zaplatit Evropská unie, budou Češi muset dokládat, proč chtějí další peníze.

Na první pohled to znamená konec debat a další oddálení. Objevilo se však konstruktivní řešení. Projekt se rozdělí do dvou částí. Práce v úseku z Veveřetína na letiště a do Kladna mohou začít prakticky okamžitě, tam žádný spor není. Na vyřešení ostatních bodů by tak bylo dost času. Tato část

Rychlodráha Praha-Kladno (studie)

by mohla být hotová dříve než zbytek trati, který by měl být dokončen do roku 2024. Uvidíme, co se nakonec stane.

M.N.

Velkolepý plán rozvoje rakouské železnice. Za šest let půl bilionu korun

Rakousko chystá vlnu železničních investic. Rakušané chtějí být připraveni na dobu po koronakrizi

Rakousko zveřejnilo plán rozvoje železnice na příštích šest let, který je nevídaný. Jde o jasný směr v boji proti klimatické krizi.

V letech 2021 až 2026 investuje vláda spolu s Rakouskými spolkovými drahami (ÖBB) do infrastruktury rekordních 17,5 miliardy eur (cca 480 miliard korun).

Plán má čtyři základní pilíře: posílení kapacity S-Bahn ve velkých městech a jejich okolí, modernizace regionálních drah a jejich elektrifikace, zvýšení kapacity pro nákladní dopravu a digitalizace (zabezpečení a systémy řízení dopravy). Například vídeňská S-Bahn se dočká delších nástupišť a dalších úprav, které zvýší kapacitu ze 700 na 900 delších vlaků denně. Modernizací a rozšířením na čtyři koleje projdou i příměstské trati. Vylepšení se dočká také spojení mezi Horními Rakousy a Štýrskem. Řada staveb přitom výrazně přesáhne horizont roku 2026, velká část peněz je proto určena na přípravu.

ÖBB myslí ale i na nákladní železniční dopravu, která už nyní v Rakousku drží nadstandardní třicetiprocentní podíl na trhu (průměr EU je 17 procent). Velkorysého rozšíření se dočká například terminál Wien Süd. Značná část peněz přitom půjde na další odhlučnění terminálů.

Podle Rakušanů každé investované euro do železnice přinese národnímu hospodářství dvě eura zpět, každá miliarda zajistí 15 tisíc pracovních míst.

Česká Správa železnic má příští rok hospodařit s 54 miliardami korun, z toho na investice jde zhruba polovina. Rozpočtové výhledy, které jsou obvykle nastalé realitě značně vzdálené, se v tuzemsku dělají na dva roky dopředu.

M.N.

První modernizované RegioSprintery

Die Länderbahn pro Ústecký kraj

Modernizací projde postupně všech osm jednotek. Společnost ČMŽO – elektronika dokončila modernizaci prvních jednotek RegioSprinter, které jsou v majetku společnosti Die Länderbahn (DLB) a jezdí na linkách v Ústeckém kraji.

Hotové jsou zatím dvě z osmi jednotek, které postupně čeká modernizace. Jednotky mají nový informační systém, klimatizaci včetně řídicího systému, termofolie na okna a zásuvky na 220 V s USB portem. Došlo k výměně podlahy a čalounění sedaček. Došlo k celkovému vyčištění a opravě laku.

DLB začal s provozem jednotek Ioni v prosinci, kdy převzal po Českých drahách část provozu v Ústeckém kraji. Vlak jezdily dříve v Německu v síti Vogtlandbahn. Částečně nízkopodlažní vozidla mají kapacitu 70 míst k sezení.

DLB jezdí na linkách U12 (Osek–Most–Louny–Rakovník), U14 (Jirkov–Chomutov – Žatec–Lužná u Rakovníka) a T7 (Chomutov–Vejprty). Kontrakt je na deset let. Nasazení RegioSprinterů umožnilo do jízdního řádu vrátit některé zastávky mezi Chomutovem a Lužnou u Rakovníka.

Jednotky RegioSprinter se na české železnici v poslední době výrazně rozšířily, používá je například také GW Train Regio.

M.N.

TUNEL MEZNO JE PRORAŽEN

V pátek 14. srpna přesně v 9:50 hod. byl pracovníky **OHL ŽS, a.s.** slavnostně proražen tunel Mezo na modernizovaném úseku železniční trati Sudoměřice–Votice. Jedná se o druhý tunel na trati, jehož ražba začala v loňském roce v září. Ražen byl, stejně jako první tunel Deboreč, tzv. Novou rakouskou tunelovací metodou, která spočívá v zajištění stability výrubu primárním ostěním při současném využití nosných vlastností horninového masivu.

Tunel Mezo je dlouhý 840 metrů, z toho 768 metrů ražených, je tedy delším ze dvou tunelů na trati. Celý úsek Sudoměřice–Votice, délky cca 20 km, je součástí čtvrtého železničního koridoru, jehož modernizace má zrychlit cestování mezi Prahou a jihem Čech. Podle ministra dopravy Karla Havlíčka, který byl slavnostní prorážce přítomen, je právě čtvrtý koridor ukázkou toho, jak vypadá v praxi zrychlování provozu na české železnici. Díky budování dlouhých přeložek s tunely a estakádami se mohou napřimovat koleje, což se pozitivně odráží ve zvyšování traťové rychlosti. Cesta vlakem z Prahy do Českých Budějovic tak v budoucnu potrvá méně než hodinu a půl. Stavební práce by měly být hotové v roce 2022 a následovat by měl testovací provoz.

Zdroj: www.ohlzs.cz

MODERNÍ HALA NA ÚDRŽBU TRAMVAJÍ

Dopravní podnik města Brna letos otevřel ve své písařské vozovně novou halu denního ošetrování a očisty tramvají. Jde o druhou etapu celkové modernizace písařské vozovny, která začala v roce 2018 a DPMB do ní investuje dohromady 418 milionů korun. Nová budova zaujme i moderním vzhledem včetně pyramidového hliníkového opláštění, které pohlcuje hluk. Červená barva odkazuje na základní barvu města Brna.

Při slavnostních příležitostech však bývá různobarevně nasvícena, podle toho o jakou příležitost se jedná.

Podle generálního ředitele Dopravního podniku Miloše Havránka nová hala umožní provádět údržbu a očistu kvalitněji, než tomu bylo doposud. Poskytuje dva kryté

kanály pro denní kontrolu podvozků tramvají, s plošinami pro náhled na elektrickou výzbroj na střeše a také pro očistu interiéru. Během léta v hale přibýlo ještě zařízení pro detekci vad kola pantografů.

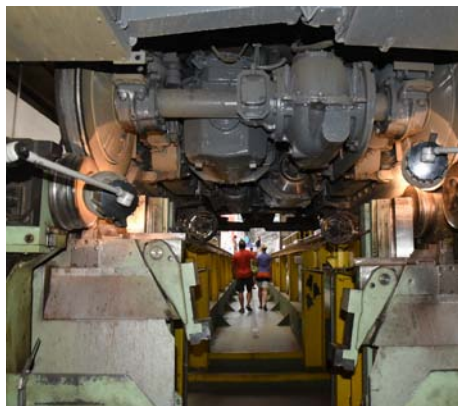
Každodenní údržba tramvají probíhá ve večerních a nočních hodinách po návratu z provozu. Oknem, které má plochu 129 metrů čtverečních, tak mohou lidé z ulice sledovat, jak se vozy připravují na další den. Během večerních a nočních hodin halou projede 130 vozů.

Venkovní opláštění budovy je navrženo tak, aby tlumilo hluk projíždějících tramvají na lince 1. Tvoří jej 108 hliníkových pyramid, které díky perforaci odráží oproti běžné fasádě jen přibližně polovinu hluku. Logo

DPMB umístěné na hale je v noci barevně podsvícené.

V rámci druhé etapy modernizace do konce došlo k dokončení zastřešení prostoru mezi novou halou a stávající vozovnou, který nyní bude sloužit ke krytému stání tramvají a jejich ochraně před špatnými povětrnostními podmínkami. Opravují se také prostory stávající vozovny, její součástí je nová portálová myčka tramvají, průběžně dochází k výměně kolejí a dalším drobným úpravám.

Na projekt v budoucnu naváže stavba vratné smyčky u ulice Lipová, která umožní otáčení tramvají zajíždějících do vozovny od Bystřice blíže než v uzlu Mendlovo náměstí. Stavba je nyní ve fázi projektové přípravy.

NOVINKA V OBČANSKÉM ZÁKONÍKU: LIDÉ NEBUDOU „DĚDIT“ DLUHY SOUSEDŮ

Prodává váš zadlužený soused byt, na kterém vážnou dluhy u plateb na opravy domu? Od července vám už nebude hrozit, že byste je za něj museli doplácet vy. V platnost totiž vstupuje novela občanského zákoníku, jež ostatní vlastníky bytů v SVJ od tohoto nebezpečí ochrání

„Již se nemůže stát, že ostatní členové společenství vlastníků budou doplácet na právní přetahovanou mezi nabyvatelem a původním vlastníkem,“ řekl Deníku prezident Asociace realitních kanceláří Miroslav Duda. A o své peníze se nebudou muset bát ani firmy, které se správou domů zabývají.

„Pokud bude prokázáno, že nabyvatel si je vědom nějakých dluhů, pak jdou k jeho tíži,“ vysvětlil Duda. Kupující by si proto měl vždy od správcovské firmy nechat vystavit potvrzení o případných dluzích prodávajícího.

„Podle zákona pak dluhy na nového vlastníka jednotky nepřejdou, nemohl-li je zjistit z potvrzení osoby zodpovědné za správu domu nebo nevydala-li tato osoba potvrzení bez zbytečného odkladu, ač o něj byla požádána,“ řekl Deníku Jakub Hafner z advokátní kanceláře Toman, Devátý a partneři.

„Dříve třeba kupující nevěděli, že si společenství vzalo úvěr na fasádu, a pak byli překvapeni, že mají platit půjčky,“ konstatoval Duda. Nic takového se již budoucím majitelům bytu stát nemůže.

Rychlejší prodej

Novela rovněž ruší předkupní právo sousedů na garáže a pozemky náležící k prodávanému bytu. To totiž prodeje bytů prodlužovalo.

„Evidujeme desítky případů, kdy majitelé nemovitostí vyčkávají s prodejem do 1. července, aby se vyvarovali komplikací,“ uvedla realitní makléřka RE/MAX Atrium Kateřina Holoubková.

Předkupní právo JE MINULOSTÍ

Novela občanského zákoníku ruší předkupní právo po dvou letech platnosti, jelikož nezářadka komplikovalo prodeje bytů se spoluvlastnickým podílem na některých nemovitostech. Typicky šlo o byty s hromadnými garážemi, společnými garážovými stáními, předzahrádkami či sklepy v bytových domech.

Prodejci totiž dosud museli nejprve nemovitost nabídnout za stejných podmínek ostatním spolumajitelům. Takových sousedů přitom mohly být i desítky, na jejichž vyjádření bylo nutné čekat až tři měsíce, než bylo možné s prodejem standardně pokračovat. Uplatňování předkupního práva vyvolávalo rovněž spory mezi sousedy.

To už ale teď neplatí. Předkupní právo však bude nadále uplatňováno např. u spoluvlastnictví z dědictví, ale pouze do šesti měsíců od nabytí nemovitosti. Počká-li tedy majitel s prodejem půl roku od nabytí spoluvlastnického podílu, i on se předkupnímu právu vyhne.

Další novinkou plynoucí z novely je přechod dluhů starého vlastníka na nového, pokud je nabyvatel mohl a měl při koupi zjistit. Jde o dluhy na příspěvcích i na službách.

Vlastníci bytů také mohou do nájemních smluv zahrnout smluvní pokuty nájemníkům, a to až do trojnásobku měsíčního nájem.

Dosud byla jakákoliv smluvní pokuta soudně nevymahatelná, byť si ji pronajímatel do smlouvy prosadil. Pokud ve smlouvě byla, vůbec se k ní nemohlo přihlížet.

Jestliže byla smluvní pokuta sjednána, pouze o tzv. zdánlivé právní jednání a na pokutu se pohlíželo, jako by ve smlouvě vůbec nebyla. Pronajímatel tak mohl ve smlouvě s nájemcem sjednat pouze nájemné, zálohy nebo náklady na služby a jistotu.

Novela platná od 1. července umožňuje smluvní pokutu sjednat. Cílem je motivovat nájemce k plnění povinností a zajistit pronajímateli smluvní pokutou paušalizovanou náhradu škody.

Změny u SVJ

Novela se týká i bytového spoluvlastnictví a fungování SVJ. Změny jsou např. u prohlášení vlastníka, kdy jsou stanoveny výjimky ze stoprocentního pravidla souhlasu všech spoluvlastníků při úpravách společných prostor domu, pokud se nemění velikost podílu na společných částech.

Norma také stanovuje povinnost založení SVJ u všech domů s nejméně pěti jednotkami, když jsou čtyři ve vlastnictví různých osob. Dříve to byly tři osoby.

NEDOSTATEK SOCIÁLNÍCH BYTŮ

Dlouhodobým problémem ČR je nedostatek sociálních bytů. Pro srovnání například: Praha má jen 2000 bytů z celkového počtu 31 tisíc obecních. Mnichov disponuje dvěma městskými dceřinými společnostmi na výstavbu bytů, které spravují 64 tisíc bytů a pracují na nových vlastních projektech. Tyto firmy fungují jako důležitý nástroj, díky

němuž je město akceschopné. Může na trhu s byty působit samostatně a regulovat vývoj nájmu ve vlastním bytovém fondu. Zároveň vystupuje jako stavební subjekt. Ročně tak vznikne 2000 bytů pro skupinu s nízkými příjmy. Soukromí investoři se v Mnichově v rámci povolení stavby zavazují, že na pozemcích města bude alespoň 30% vznikajících

bytových jednotek spadat do kategorie dotovaného bydlení a dalších 10% do kategorie s regulovaným nájemným. Vedle toho se investoři musejí podílet na nákladech na stavbu sociální a technické vybavenosti, jako jsou školy, silnice nebo zelené plochy.

Vážené dámy i pánové, nejzávažnějším nádorovým onemocněním, které postihuje v drtivé většině ženy v jakémkoliv věku života, nejčastěji se vyskytující rakovinotvorné onemocnění je karcinom prsu.

Karcinom prsu nejčastější malignita českých žen. Ročně je diagnostikováno téměř 5500 nových případů. **Rozhodující je včasná diagnóza a komplexní léčba.** V časném stádiu existuje velká naděje na úplné vyléčení. Neléčený či pozdě diagnostikovaný karcinom prsu má pro další život pacientky zásadní důsledky. Pacientky by měly být odborně sledovány po dobu 10 let. Klinické projevy jsou patrné většinou až v pozdních stádiích.

Uvnitř prsu se nachází žlázy lobuli (lalůčky), po porodu produkují a uvolňují mléko. Vývody, kanálky (ductuli) jsou spojené s bradavkou. Zbytek prsu tvoří tuková, pojivová a mizní tkáň.

Míza je čirá tekutina, obsahuje buňky obranného systému těla. Koluje v mizních cévách.

Mizní, lymfatické uzliny představují nahromadění mizní tkáně v specifických místech (krk, podpaží, třísla,...), vedou skrz ně mizní cévy z příslušné části těla. Většina mizních cév z oblasti prsu vede do mizních uzlin v podpaží. Buňky zhoubného nádoru jsou schopny šířit se krví a mizou.

Rozdělení karcinomu prsu: ***Přednádorové léze – prekancerózy.** ***Duktální karcinoma in situ (DCIS),** vzniká ve vývodech a neprořůstá do okolní tkáně. Rané stádium nádoru, nemá schopnost metastazovat. Při dostatečném odstranění s bezpečným okrajem 10 mm riziko vzniku karcinomu klesá. Ženy s tímto typem nádoru mohou být vyléčeny. Nejlépe zjištělný je pomocí mamografie. ***Lobulární karcinoma in situ (LCIS),** roste jenom v místě vzniku, v lalůčkách, nemá schopnost metastazovat. Jeho přítomnost zvyšuje riziko vzniku zhoubného nádoru i po jeho odstranění. Ženy jsou vyšetřeny 1x ročně ultrazvukem, mamograficky.

***Zhoubné nádory – maligní.** ***Invasivní duktální karcinom (IDC),** vzniká v mléčných vývodech, nádorové buňky pronikají, prorůstají (invadují) přes stěnu vývodu do okolní tukové tkáně. Mohou se rozšířit (metastazovat) do jiných částí těla. Jedná se o nejčastější typ zhoubného nádoru prsu, tvoří 80% všech případů. ***Invasivní lobulární nádor (ILC),** vzniká v lalůčkách (lobulech) prsní žlázy a prorůstá do okolí. Je méně častý, tvoří 10–15% všech zhoubných nádorů prsu. Existuje několik méně častých typů zhoubného nádoru prsu.

Rizikové faktory a příčiny vzniku zvyšují pravděpodobnost jeho vzniku nádoru. ***Ženské pohlaví** (ale i muži mohou onemocnět karcinomem prsu, frekvence jejich postižení je 140x nižší). ***Věk** – nejvyšší incidence je mezi 50.–60. rokem věku, v rodinách s familiárním výskytem už kolem 30. roku věku. ***Fibrocystická nemoc** prsu, ***BRCA antigeny** spojené s výskytem rakoviny prsu, ovaria, střev, žaludku, prostaty v rodině, pozitivní rodinná anamnéza, dědičná predispozice. ***Karcinom prsu v ana-**

mnéze (stejnostranného i druhostranného prsu), jiný zhoubný nádor. ***Úrazy.** ***Vysoký počet ovulačních cyklů** během života ženy – časný nástup menstruace před 12. rokem, pozdní první těhotenství po 30. roce, pozdní menopauza po 50. roce, absence kojení, ženy, které nerodily, dlouhodobá (více než 5 let trvající) hormonální substituční léčba. ***Obezita** (metabolizace androstendionu na estron v tukové tkáni, hůře přehledný terén). ***Ozáření** hrudníku v anamnéze (např. po léčbě zhoubného procesu v mediastinu). ***Kouření a konzumace alkoholu.**

Klinický nále jakýkoliv, znamená většinou **pozdní diagnózu.** Nejběžnějším příznakem zhoubného nádoru prsu je **bulka, zduření** či **zatunutí**. Bulka **nebolí**, je **tvrdá** a má **nepřavidelné okraje**, je více podezřelá. **Lokální příznaky:** **Změny tvaru** a velikosti prsu. **Kůže** vzhledu pomerančové kůry, **změna teploty a barvy**, zarudnutí, vtahování kůže, důlkovatinění, hrboly. Bulka, zatunutí v prsu, eventuálně bulka v podpaží. **Deformita bradavky**, vpáčení bradavky, **krvácení** a/nebo **sekrece** z mlékovodů. Hmatná rezistence v prsu a/nebo axile. Mokvání, otok. **Celkové nespecifické příznaky:** únavnost, subdeprese, bolesti krční a hrudní páteře, subfebrilie, flebotrombózy. Jsou již velmi pozdními příznaky generalizace tumoru.

Stanovení diagnózy: **Anamnéza. Vyšetření pohledem** – tvaru nebo velikosti prsu a bradavek, **pohmatem. Laboratorní vyšetření** a nádorové markery CEA, Ca153. **Biopsie a histologické vyšetření. Počítačová tomografie** – CT. **Magnetická rezonance** – MR. **Mamografie** je jednoduché rentgenologické vyšetření, možná trochu nepříjemné (mírně bolestivé při chvilkovém stlačení prsu), není nebezpečné. Odhalí 95% všech karcinomů. Mamografie bývá v případě potřeby doplňována **ultrazvukovým vyšetřením**, které je pro ženu zcela nenáročné.

Léčba. Podle způsobu účinku **dělíme léčbu** na **systémovou** a **lokální (místní)**. Podle vztahu k onemocnění na **neoadjuvantní, adjuvantní** a **paliativní**. Účelem lokální terapie je ošetření původního nádoru. Léčebný výkon omezený na prs a okolní tkáň – **chirurgická operace a záření. Mezi systémovou léčbu řadíme chemoterapii, hormonální léčbu a imunoterapii.** Účinná látka se aplikuje do žíly, přenášejí se krví a působí v celém organismu. **Neoadjuvantní** systémová léčba se podává s cílem **zmenšení nádoru** a usnadnění operace. Je indikována u pacientek bez prokázaných vzdálených metastáz. **Adjuvantní (zajišťovací)** léčba se podává po operačním výkonu. Cílem je **zničení cirkulujících nádorových buněk** a snížení rizika vzniku vzdálených metastáz.

Chirurgická léčba patří mezi **nejdůležitější v komplexu celé léčby.** Rozsah výkonu se řídí lokalizací nádoru, fenotypem a stádiem choroby. **Šetřící výkon** – parciální mastektomie, kvadrantektomie, lumpektomie je odstranění nádoru s lemem zdravé tkáně. Do původního místa nádoru jsou vloženy 3–4 kovové klipy pro navigaci radioterapie, léčba zářením

na oblast prsu, která musí následovat. **Úplná mastektomie**

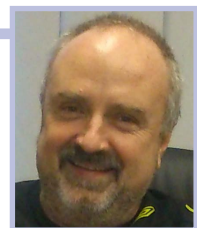
je odstraněn celý prs, ale ne mizní uzliny z podpaží ani svalová tkáň zpod prsu. **Modifikovaná radikální mastektomie** odstranění celého prsu a mizních uzlin z podpaží. Standardně se provádí i výkon v axile – kompletní direkce, nebo odstranění tzv. strážné (sentinelové) uzliny.

Léčba nenádorových komplikací. **Lymfatické edémy** horní končetiny, axily a hrudní stěny. S narůstající konzervativitou výkonů je frekvence výskytu těchto stavů klesající. **Rozsáhlá jizva** po mastektomii zhoršuje hybnost horní končetiny, řetězení poruch statiky a dynamiky páteře. Doporučení: **fyzioterapie, komplexní dekongestivní terapie** (lymfocentra), kompresivní pažní návleky, farmakoterapie (venofarmaka). Ženám je vhodné poradit s výběrem prádla, epitéz (druh náhrady určité části těla, má pouze kosmetický význam), paruk a kosmetiky. Kontakty na **občanská sdružení, pacientské organizace** a **bezplatné telefonní linky** pomoci. Po skončení léčby je možnost **lázeňské terapie.**

Psychologická podpora – pacientka je **vystavena zátěži:** •nepředvídatelný průběh nemoci •prožitek možného ohrožení života •bolesti chronické a dlouhotrvající •vedlejší účinky terapie (nevolnost, zvracení, padání vlasů) •dlouhé pobyty v nemocnici (radioterapie, chemoterapie) •vytržení z pracovního života •změna role v osobním životě •nejistota, jak zacházet s nemocí •omezení ve vztahu k vlastnímu tělu, narušení sebeobrazu, prožitek zmrzačení •pokles vlastní hodnoty •zátěž partnerského vztahu (obava z opuštění partnerem, změny v sexuálním životě) •další emocionální zatížení. **Žena citlivě reaguje, je plačtivá, má depresi.** Potřebuje podporu, zájem, soucítění – ne soucit. Ženy jsou citlivé na neverbální komunikaci. **Ochota, laskavost a zájem bývá pacientkami ceněno jako nejvyšší hodnoty.**

Prevence dodržování životosprávy, dieta se sníženým obsahem živočišných tuků. Nekouřit. Omezení konzumace alkoholu. Pravidelné samovyšetření prsu. Mamografické vyšetření.

Mamografický screening je **systém celoplošného sledování žen s cílem odhalit prsní nádory v raném stadiu vývoje**, před tím, než metastazují. Organizované, kontinuální, vyhodnocované úsilí o včasný záchyt zhoubných nádorů prsou u žen, které nepociťují žádné příznaky. Cílem je zvýšení zachytu nádorů a přednádorových stavů, vede k snížení úmrtnosti, redukci ablačních operací, operací na lymfatických uzlinách, redukci aplikací chemoterapie. Bezpříznakové ženy od 45 do 69 let jsou zvány k mamografickému vyšetření. Mamografie je v tomto věku hrazena zdravotními pojišťovnami jednou za dva roky. Screening mohou provozovat jen speciální screeningová centra, splňující předepsané parametry, mají akreditaci.

SE „ŽLUČNÍKEM“ DO BESKYD

Přátelé, milí čtenáři... jistě cítíte stejně jako já, že současnost je poněkud pokálená a že je třeba s tím něco dělat. Po zdravotní a ekonomické stránce to musíme nechat odborníkům, po té psychické si v raném stádiu můžeme pomoci sami – třeba výletem.

Já se tedy počátkem října vydal se synem do krásného kraje Beskyd, konkrétně do vesničky Ostravice. Abych to duševní zotavování neměl až tak jednoduché, přepadl mě žlučníkový záchvat a další noc už jsem trávil v ne-

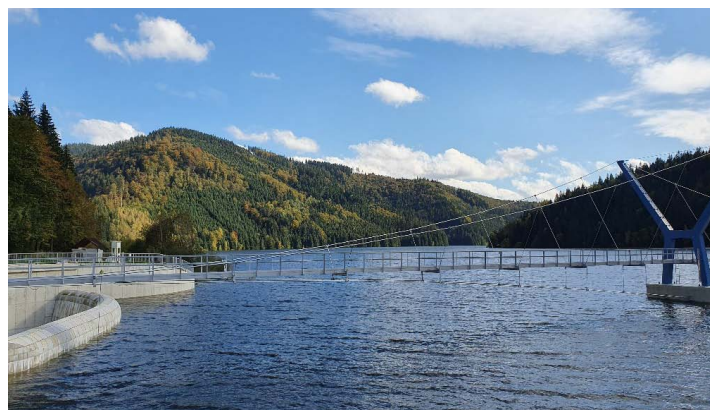
mocnici ve Frýdku Místku na kapačkách. Ale stačil jsem pro svoji i vaši inspiraci pořídit pěkné fotočky. Naštěstí jsou na rozdíl od dřívější doby digitální, neboť kdyby mi ta papírová upadla na zem, nezvednu ji. Ne, že bych nechtěl. Jenže... Zatím, co je už žlučník v klidu, pro změnu mě vzaly plotýnky.

Než se dám do kupy a budu moci vyrazit na další anticovidový výlet, společně s vámi kouknu na přírodní krásy ve vizuální podobě. Je to opravdu překrásný kraj plný ze-

lených kopců včetně Lysé hory a přehrady Šance, kterou jsme před časem jako firma OHL ZS zrekonstruovali.

Určitě stojí za to navštívit i malou zahradu s nádhernými dřevěnými sochami zvířat a lidských postav. Byl jsem nadšený už i proto, že jsem si mohl podebatovat s majitelem a tvůrcem všech těchto dřevěných skvostů. Nádherné...

Doporučuji!

DOMA JE TAKY HEZKY

Cestování do zahraničí je kvůli pandemii koronaviru čím dál složitější a omezení doma mají dopad na to, jak a kde můžeme pobývat. Do toho přišel podzim a s ním rychle ubývá koupání, jízdy na kole a dalších typicky letních aktivit. Přesto je stále nespočet možností, kam ve volných dnech vyrazit. Neexistuje špatné počasí, pouze špatné oblečení. Navíc pohyb, a ještě na čerstvém vzduchu, je jedním ze základních doporučení k posílení imunity a prevenci proti onemocnění covid-19. Když se připravíte na to, že se na podzim z výletu můžete vrátit špinaví a mokří, určitě si toulání po lužích a hájích užijete.

» Ferda a Milda «

...Mildo, já ti jsem z těch zavřených hospod úplně mimo. A k tomu ještě to home office s manželkou... Jak já závidím tomu Ka..., Ka...

— Kakadu!

— Ale ne papoušek... Kalousek! Takový čerstvě natočený na účet podniku – paráda!!!

— Ty ses měl, Ferdo, oženit snad s tím pivem.

— Co to plácáš, Mildo!

— No, pivo se ti nezprotiví, nemusíš mu šeptat sladké hlouposti, když se opozdíš, pivo rádo počká, a když vyzkoušíš jinou značku, určitě ti nevyškřebe oči...

— Hm... hm...

— Jo, jo, Ferdo... Pivo o tebe nepřerazí koště, když se vrátíš z hospody pod parou, po pivu tě bude bolet hlava maximálně jeden den... Určitě jsi první, kdo to tvé pije a vůbec ti nevadí, když je chladné. Navíc nemá matku, nevyžaduje květiny, neodmlouvá a když už nemůžeš, nerozlíbí se...

— Jak tě tak, Mildo, poslouchám, víš, že už se těším domů.

— ???

— Máš dojem, že tam budu mít v ledničce ještě jedno pěkně vychlazený!!!

Kresba František Mikš

Důležité také je připravit se na to, že doprava v současných podmínkách nemusí fungovat jako obvykle. Tady je pár tipů.

Rajhrad – Santiniho klášter

Historie rajhradského kláštera sahá až do roku 1045. Celý, byť nedokončený areál pochází z pera slavného architekta Jana Blažeje Santiniho. Navštivte zdejší Památník písemnictví na Moravě, kde tvořili třeba Petr Bezruč, Vítězslav Nezval, T. G. Masaryk nebo Milan Kundera. V muzeu najdete také korespondenci malíře Alfonse Muchy, který pochází z nedalekých Ivančic.

Rozhodně neopomeňte shlédnout zdejší benediktinskou knihovnu s 65 000 svazky. Najdete zde také vyřezávané regály, detaily ze zlata, mechanický glóbus nebo neobvyklé hodiny s mnoha ciferníky.

Od října je v muzeu k vidění výstava s názvem Příběh panenky, která představí neuvěřitelné množství podob těchto dětských hraček. U kláštera se dá dobře zaparkovat a po prohlídce venkovního areálu se lze vydat na řadu výletů. První může vést kolem nového rybníka Za Pilou k novému rybníku v Popovicích a podél trati zpět do Rajhradu a kaštanovou alejí ke klášteru.

Další trasa může vést přes Rajhradice, kdy se ve vsi vydáte po hrázi Svatky po proudu řeky. Po zhruba pěti stech metrech se vlevo otevře mezi keři stezka. Po ní se dostanete až k asfaltové cyklostezce. Pokud budete pokračovat dále, dojdete až k malému mokřadu s posezením. Po Hlavní ulici a ulici Trávníky dojdete k mokřadu Habřina. Ten minete vpravo a přijдете opět k řece Svatce. Po proudu je to už jen pár stovek metrů zpět k mostu a klášteru.

Ranč v srdci Pálavy

Projít pěšky Pálavské vrchy patří k základu českého turisty. Nejznámější je jeho severní část od Děvina nad Pavlovem. Následující úsek, vedoucí až k Mikulovu, bývá spíše opomíjen. Projít se po kopcích nad obcí Perná rozhodně nepatří k nezajímavým výletům. Můžete si udělat malý okruh kolem Klentnice s úžasnými výhledy na novomlýnské nádrže nebo Mikulov.

Ideální bude využít trasy Svatojanské cesty. Ta vás přivede do kopce až pod Siroťčí hrádek. Kolem televizního vysílače obejdete vrchol Stolové hory a znovu se připojíte ke Svatojanské cestě. Po ní dojdete až na hlavní silnici pod bývalým lomem Ranč, kde je dnes jediné veřejné tábořiště v chráněné krajinné oblasti. Zde funguje ranč Veselských, kteří chovají koně a spousta dalších zvířat. Kromě toho se zde můžete ubytovat v chatkách.

Podél polských hranic

Jedinou úzkokolejnou tratí v republice, kterou provozují České dráhy, je ta z Třemešné ve Slezsku do Osoblahy. Když přijдете na nádraží, všechny mašinky a vagonky jsou tu o něco menší než obvykle. Trať, dokončená na konci roku 1898, je dlouhá

zhruba dvacet kilometrů, přestože z Třemešné do Osoblahy je to vzdušnou čarou o dobrých pět kilometrů méně. Podle jedné verze je vysvětlením rakousko-uherský předpis, podle něž byly tratě kratší dvaceti kilometrů považovány za nerentabilní.

Ozdobou zdejšího depa je bezpochyby parní lokomotiva vyrobená v plzeňské Škodovce a od roku 1949 do roku 1971 provozovaná v Jugoslávii. Motorové lokomotivy řady 705.9., které rovněž patří na zdejší trať, byly vyrobeny v roce 1958. Jsou tak nejstaršími vlaky Českých drah.

Vidět tento kout naší země, ze tří stran obklopený Polskem, z úzkokolejky, je romantika.

Chocholík

Drnovice nedaleko Vyškova, nad nimiž se tyčí kopec Chocholík, leží na okraji Dražanské vrchoviny. Stojí za to vystoupat na vrchol šestadvacetimetrové rozhledny. Z výšky 366 metrů nad mořem se Vám naskytne výhledy právě na Dražanskou vrchovinu, ale na jižní straně můžete vidět také Ždánický les, na jihozápadě Pálavu a jihovýchodně Chřibý. Dominantní pohled ovšem poskytuje východ, kde jsou Hostýnské vrchy a při dobrých podmínkách lze vidět pouhým okem baziliku na Svatém Hostýnu. Auto se dá zaparkovat na náměstíčka nedaleko obecního úřadu.

Dobré víno

Jihomoravský kraj a obzvláště jeho jižní část je rájem pro milovníky vína. Takřka každá obec má svou sklepní uličku, kde hlavně teď na podzim můžete ochutnat nejen čerstvou hroznovou šťávu nebo burčák, ale především nejrůznější odrůdy těch nejlepších moravských vín. Při svých cestách po Moravě určitě nevynechejte známé vinné sklepy Plze v Petrově na Hodonínsku, které jsou dokonce památkově chráněné. Za zastávku určitě stojí také sklepy u kostela ve Vrbici na Břeclavsku. Jediné sklepy tu protkávají kopec Stráž údajně v sedmi patrech.

S postupujícím podzimem a blížící se zimou v kombinaci s nepříjemným virem, který nám všem komplikuje život, je čím dál důležitější najít si nějakou pozitivní motivaci spojenou s pohybem na čerstvém vzduchu. Moravská příroda i města jsou pro tyto výlety na dobrou náladu jako stvořené.

Blahopřejeme

V tomto měsíci slaví narozeniny:

Hana Frydryšková – OHL ŽS

Oldřich Sobol – OHL ŽS

MUDr. Gabriela Ritterová – DZ Olomouc

Jana Handrejchová – ČD Travel